

VÁROS POLGÁRMESTERE

2051 Biatorbágy, Baross Gábor utca 2/a. • Telefon: 06 23 310-174/118.

Fax: 06 23 310-135 • E-mail: igazgatas@pmh.biatorbagy.hu • www.biatorbagy.hu

Előterjesztés

A kitelepítési emlékművel kapcsolatos kérdésekről

A Biatorbágyi Német Nemzetiségi Önkormányzat, legutóbb a 2013. augusztus 6-i ülésén megfogalmazott kérésére, javaslom, hogy a Képviselő-testület adja elvi támogatását a biatorbágyi német nemzetiségi családok múltját és településünkhöz való kötődését szimbolizáló emlékszobor létrehozásához. Kérem továbbá, hogy e célra a Képviselő-testület biztosítson 5 millió forintot az önkormányzat 2014-es költségvetése terhére.

A szoborállítás önkormányzati támogatásának milliónyi érve mellett éppen öt:

1. 2013-ban 20 éves Biatorbágyon a német nemzetiségi oktatás.
2. 2014-ben lesz 300 éve, hogy a Rákóczi-szabadságharc után sor került az első magyarányú sváb telepítési akcióra. Dőry László teveli birtokos 1714-ben ügynökei révén Badenből, Bieberach vidékéről és a Breisgauból hívott meg telepeseket. 1714-ben Breisgauból. Tétény, Torbágy németjeit több birtokos: Rudnyánszky, Sándor, Szily, Hadik stb. hozatta be.
3. 2014-ben lesz a német telepések által közadakozásból épített torbágyi katolikus templom 300 éves évfordulója.
4. Az 1946-ban tragikus körülmények között kiűzött németajkúaknak, akik a magyar Himnuszt énekelve búcsúztak hazájuktól, s közülük sokan belehaltak a Magyarország iránti honvágyba – máig nincs méltó emlékhelyük a településen. Mindössze a volt vasútállomás falán elhelyezett emléktábla utal e történelmi gaztetre.
5. 2014-ben lesz 25 éves a Herbrechtingen városával kötött testvér-települési kapcsolat, amely a biai és torbágyi németajkú lakosság kitelepítésének szomorú eseményén alapszik.

Biatorbágy Város Képviselő-testületének elvi és anyagi támogatása biztos alapot teremthet arra, hogy akár Biatorbágy Város Önkormányzata, akár a Német Nemzetiségi Önkormányzat, akár a két helyhatóság együttesen képzőművészeti pályázatot hirdethessen az emlékszobor megvalósítására, majd a helyi pályázaton kiválasztott szimbolikus szoborral akár együtt, akár külön megkísérelje a költségek egy részét egyéb állami pályázatokból finanszírozni. A Képviselő-testület elvi, anyagi támogatása tehát csak az első, de megkerülhetetlen lépés ahhoz, hogy a biatorbágyi német nemzetiségi családok által régóta szorgalmazott jelkép megvalósulhasson. A mellékelt dokumentumok azt bizonyítják, hogy a német nemzetiség biatorbágyi jelképének megvalósítása nem egy most először felvetődő ötlet.

Kérem képviselő testületet, hogy súlyának megfelelően kezelje és támogassa az ügyet!

Biatorbágy, 2013. szeptember 12.

Tisztelettel:

Tarjáni István
polgármester

Összeállította: Mester László

Mellékletek:

1. Kivonat a Német Nemzetiségi Önkormányzat Biatorbágy 2013. augusztus 6-án megtartott ülésének jegyzőkönyvéből
2. Rack Ferencné 2013. augusztus 29-én a városi tanévnyitón elhangzott szavai.
3. 30/2007. (03. 01.) Öh. sz. határozat Biatorbágy Nagyközség Képviselő-testülete a Kitelepítési emlékhely létrehozásáról
4. Részlet Biatorbágy Város honlapjáról
5. Az emlékhelyről alkotott elképzelés. A Német Nemzetiségi Önkormányzat 38/2011.(10.12.)NNÖ. számú határozata: kivonat a kitelepítési emlékhely megvalósításával kapcsolatos kérdésekről tartott ülés jegyzőkönyvéből
6. A kitelepítési emlékhely megvalósításának előkészítéséről Német Nemzetiségi Önkormányzat Biatorbágy 45/2011.(11.07.)NNÖ. sz.határozata
7. 115/2005.(06. 02.)Öh. számú határozata Biatorbágyi Német Kisebbségi Önkormányzat kitelepítési emlékmű felállítására vonatkozó kérelméről
8. Bia_NNÖ_20130906_jkv
9. Szobor Pályázati felhívás a németajkú lakosság emlékére

Határozati javaslat

Biatorbágy Város Önkormányzat Képviselő-testületének .../2013. ( ) határozata

A kitelepítési emlékművel kapcsolatos kérdésekről

Biatorbágy Város Önkormányzatának Képviselő-testülete elvi támogatását adja a biatorbágyi német nemzetiségi családok múltját és településünkhöz való kötődését szimbolizáló emlékszóbor létrehozásához.

A képviselő-testület az emlékmű létrehozására 5 millió forintot biztosít 2014. évi költségvetésében.

Felelős: polgármester

Határidő: 2014. június 29.

Tarjáni István
polgármester

Dr. Kovács András
jegyző

K i v o n a t
Német Nemzetiségi Önkormányzat Biatorbágy
2013. augusztus 6-án megtartott ülésének
jegyzőkönyvéből

Német Nemzetiségi Önkormányzat Biatorbágy
34/2013.(08.06.)NNÖ. sz.

A Kitelepítési emlékmű megvalósításával kapcsolatos előkészületek

A Német Nemzetiségi Önkormányzat Biatorbágy kifejezi azon óhaját, hogy a németajkú lakosság betelepítésének 300. évfordulójára valósuljon meg a be- és kitelepítési emlékmű.

A NNÖ meghívásos pályázatot ír ki. Kéri Biatorbágy Város Önkormányzatát, hogy a TÁMOP pályázatban eredetileg tervezett 5 millió Ft anyagi támogatást biztosítsa az emlékmű megvalósításához.

A megvalósításhoz a Német Nemzetiségi Önkormányzat Biatorbágy és a nemzetiségi civil szervezetek anyagi erejükhöz mérten hozzájárulnak.

Az emlékmű átadásának tervezett időpontja: 2014 júniusa, a Városünnep Testvérvárosokkal rendezvénysorozat részeként.

Rack Ferencné s.k.
elnök

Wéber Ferencné s.k.
elnökhelyettes

a kiadmány hitelül:

Pénzesné Szép Anna
jegyzőkönyvvezető

Városi Tanévnyitó rendezvény 2013.

Tisztelt Tankerületi Igazgató Asszony! Kedves Zsuzsa!

Tisztelt Önkormányzati Képviselő Urak!

Kedves Pedagógusok!

Tisztelt Vendégek!

Múlt, jelen, jövő!

Ez a mottója a mai városi tanévnyitó rendezvénynek.

Sokat gondolkodtam arról, hogy milyen újat tudok ma mondani, hiszen immár 36 éve vagyok aktív résztvevője a helyi köznevelés fejlesztésének, s a Biatorbágyi Általános Iskola tantestületének tagjaként összefonódott tevékenységem tanártársaimmal, óvónőkkel, önkormányzattal.

Jól ismertük iskolánkat, egymás egyéniségét, szakmai munkáját, irányultságát, életfelfogását, teherbíró képességét, munkához való viszonyát, hiszen 1997-től a helyi közélet képviselői minden ciklusban kiemelt feladatuknak tekintették, hogy összehoronálják az egymástól több mint 3 km-re fekvő iskolák tantestületeit.

Az elmúlt tanévben a biatorbágyi közoktatás-köznevelés nagy szerkezeti átalakuláson ment keresztül, és a nemzetiségi oktatás fennállásának éppen a 20. évfordulóján szétváltak útjaink.

A Ritsmann iskola pedagógusai, szülői közössége, diákjai örömmel üdvözölték a német nemzetiségi iskola önállóvá válását.

Mondván:

- a tanulók meg tudják élni az iskola szellemiségét
- végre ki tud teljesedni a nemzetiségi oktatás

Diákjaink büszkék megújult iskolájukra, az itt tanító pedagógusok kivétel nélkül mind elkötelezettjei a nemzeti- valamint a nemzetiségi nyelv, kultúra és történelmi hagyományok megőrzésének, továbbörökítésének.

Ugyanakkor az iskolánkba járó tanulók személyiségének formálását, az értékek megőrzését, átadását, a közéletiségre nevelést legalább olyan fontos feladatuknak tekintik, mint a tananyag oktatását.

Büszke vagyok tantestületem tagjaira és a pedagógiai munkát közvetlenül segítőkre azért, mert együttműködő, az ügyért elhivatott légkör jellemzi a mindennapokat, ahol mindenki megértette a közös célt és ugyanazon értékek megmaradásáért, átadásáért dolgozik.

Nagyszerű támogató háttérrel biztosít mindehhez iskolánk szülői közössége és civil partnereink.

Mégis hiányzik valami:

Hiányzik a környezeti visszacsatolás, hiányoznak a támogató, elismerő szavak, mint: örülünk, hogy településünk nemzetiségi oktatással büszkélkedhet.

A nemzetiségi oktatásban eltöltött 20 év során, mint az ügy elhivatott képviselője, legnehezebb feladatomban éreztem a többségi társadalommal megértetni, hogy nem ellene, hanem érte dolgozunk, végezzük munkánkat, mely minden esetben a település javát szolgálja

Ennek egyik oka lehet, hogy a helyi, nem nemzetiséghez tartozó közösség tagjai között kevesen vannak, akik ismerik településünk német nemzetiségi múltját, kötődését.

Amikor a nemzetiségi oktatás 20 éves múltjára tekintünk vissza, szót kell ejteni a település történelmi múltjáról is. Ez segít megérteni a német nemzetiségi oktatás iránti nagyarányú szülői igényeket.

A történelmi visszatekintés segít megérteni az összefüggéseket, lehetővé teszi mindenki számára, hogy nyitottabb, elfogadóbb legyen a nemzetiségi közösség iránt, megértse a nemzetiségi oktatás-nevelés fontosságát.

Engedjenek/Engedjetelek meg egy rövid történelmi áttekintést!

Az 1700-as években Mária Terézia és fia II. József telepés rendelete sok német parasztot, később földbirtokos családot hívott Magyarországra. A telepésék 3 turnusban szorgalommal, istenfélelemmel és erkölcsi erővel telve érkeztek a török háborútól feldúlt, elsivatagosodott országba, mely számukra az ígért földje volt. Ez időben a budai hegyvidék falvai is elpusztultak. E sorsra jutott Torbágy is. Az egykori feljegyzések szerint 1690-ben már egyetlen személy sem lakott Torbágyon, míg Bián a protestáns lakosság egy része megmaradt. Így tekinthető, hogy a korábbi magyar népesség Torbágyon már a törökök kiűzése előtt kihalt, vagy elhagyta a helységet az állandó nyugtalanság, bizonytalanság miatt.

Így került sor tehát dél-német tartományokban szervezett toborzásokra, mert az országot újra be kellett népesíteni, fel kellett építeni.

Jöttek szorgalmas, pontos kézművesek, ácsok, asztalosok, molnárok, kiváló szőlősgazdák, földművelők, s velük papok, tanítók.

A Torbágyi Katolikus Egyházközség képviselője kért fel, hogy a német telepésék által épített torbágyi katolikus templom 300 éves évfordulójára megjelenő kiadványban írjam meg a Torbágyi Elemi Katolikus Népiskola történetét.

E munka során sok új információ mellett megtudtam, hogy

Torbágyra, ebbe a szegényes faluba érkezett Valentinus Erlbach, a németországi Mainz-ból származó iskolamester, aki a jegyzői teendők mellett a harangozást is végezte. Ebben az időben a tanító egyben a kántori és jegyzői feladatokat is ellátta.

Az úgyszintén német származású Rosenbach János tanító – akiről mint tudjuk, Biatorbágyon utcát is neveztek el - 1910-től iskolaigazgató a torbágyi iskolában, kántor, az iskolaszék jegyzője, az iskolán kívüli Népművelési Bizottság alelnöke és előadója, valamint a Levente-Egylet alelnöke. Díjazás ellenében az Önszegélyző Egylet könyvelője és a környező falvakat is magába foglaló Temetkezési Egylet titkára.

Rosenbach János -t 1931-ben 38 évi tanítói munkájáért miniszteri kitüntetésben részesítette Dr. Klebelsberg Kunó gróf, vallás- és közoktatásügyi miniszter.

A Torbágyra került német telepesek tehát hamarosan templomot és iskolát építettek, ahová gyermekeiket járatták. A betelepítések nyomán egyértelműen megállapítható volt, hogy a nyelvében és kultúrájában sokszínűvé váló ország megerősödött.

A Kiegyezés után az állam hivatalos nyelve a magyar lett.

Deák Ferenc és báró Eötvös József 1868-ban megállapodtak a császárral a nemzetiségi kérdésben, miszerint a nemzetiségek lakta településeken az alap- és középszintű hivatalokban, valamint az iskolákban saját anyanyelvüket használhatják.

Ebben az időben nagyon jó volt a viszony a magyar és a német lakosság között. A németek magyarul akartak tanulni, a magyarok pedig németül. A torbágyi szülők Pátyra és más közeli, magyarok lakta településre küldték gyermekeiket szolgálni 1-2 évre, hogy magyarul tanuljanak, a pátyiak pedig Torbágyon taníttatták gyermekeiket németre.

A Deák és Eötvös után következő miniszterek sajnálatos módon nem tartották be ezt a békességet hozó megállapodást.

Buda környékén és más németek lakta településeken azonban ünnepnapokon gyönyörű viseletben jelentek meg a település németajkú lakosai. Ezen alkalmakkor elhangzottak és elhangzanak ma is a dallamos német egyházi énekek, a fűvészenek és mind több alkalommal jelen van a szemet gyönyörködtető vidám tánc.

A helyi németiség irodalmi igényét a németnyelvű tankönyvek, a Sonntagsblatt, (Vasárnapi Újság) valamint az egyházi ima- és énekeskönyvek szolgálták.

A világi énekek, népdalok általában dialektusban hangzottak el.

A csaknem 300 éves sorsközösségben megélt időszak után 1946-ban tragikus körülmények között kiűzött németek a magyar Himnusz énekelve búcsúztak hazájuktól, s közülük sokan behaltak a Magyarország iránti honvágyba.

A kimaradt évtizedeket nem tudjuk visszahozni, amikor is tilos volt nyilvánosan használni a német nyelvet, tilos volt közösségi rendezvényeket tartani.

A kitelepített, elűzött német családok házaiba székely családok költöztek, akikkel az itt maradók az évtizedek során megbékültek. Sok vegyes házasság kötött, így nem minden családban öröklődött tovább a német nyelv, viszont a vegyes házasságokból született gyermekek szülei is ráébredtek, hogy fontos számukra gyökereik megismerése.

Közös felelősségünk tehát, hogy újraélesszük, ébren tartsuk a múltat, a hagyományokat.

Több évtizedes hallgatás után 1989-től a magyarországi németek ismét használhatták nyilvánosan anyanyelvüket, magukra ölthették gyönyörű népviseletüket és ismét felcsendülhettek a régi dallamok.

Településünkön megalakult az Ifjúsági Fúvószenekarért és Füzes Néptáncgyűttesért Alapítvány, énekkarok, hagyományőrző civil szervezetek keltek életre.

Az 1993-94-es tanévtől pedig szülői kezdeményezésre az akkori igazgató, Galaczi Imre támogatásával újra lehetőség nyílt a német nemzetiségi oktatás elindítására.

1997-től minden évben diákcsere programban vesznek részt tanulóink Herbrechtingen testvérvárosunkban és ugyanilyen rendszerességgel német diákokat fogadunk iskolánkban.

Az évente Herbrechtingenben és Biatorbágyon megrendezésre kerülő Stadfest – Városünnep rendezvény egyben kulturális találkozó színhelye is, melyen tanulóink is örömmel vesznek részt.

Elmondhatjuk tehát, hogy a magyarországi németiség évszázadok óta gazdagítja közös hazánk kultúráját, szorgalmas munkájával járult és járul hozzá Magyarország fejlődéséhez.

A német nyelv, a baráti és rokoni kapcsolatok révén a helyi német nemzetiségi közösség is összekötőkapocs hazánk és a németül beszélők százmillió soka között.

Szent István, államalapító királyunk intelmei ma is időszerűek.

„Mert amiként különb-különb tájakról és tartományokból jönnek a vendégek, úgy különb-különb nyelvet és szokást, különb-különb példát és fegyvert hoznak magukkal, s mindez az országot díszíti. Mert az egynyelvű és egyszokású ország gyenge és esendő. Ennél fogva megparancsolom neked fiam, hogy a jövevényeket jóakarattal gyámolítsd, és becsben tartsad, hogy nálad szívesebben tartózkodjanak, mintsem másutt lakjanak.”

Ez tehát a múlt, amiből mi 20 éve táplálkozunk, építkezünk, s mely erőt ad a továbbmunkálkodáshoz.

A jelen pedig a kivetítő vásznon látható, hogyan ápoljuk, őrizzük, adjuk tovább a megmaradt szép hagyományokat.

Nagy örömünkre a 2012-13-as tanévtől a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ irányítása alatt a köznevelési intézmények pedagógiai munkájának szervezése szakavatott kezekbe került.

Nem fenyeget többé az a veszély, hogy a német nemzetiségi oktatás politikai csatározások martalékává válik.

Munkánkhoz mindig segítő, támogató szakmai útmutatást, segítséget kapunk Hoyos Sándorné tankerületi igazgató asszonytól. Köszönjük!

Tevékenységünk során mindig számíthatunk a szülők, a Német Nemzetiségi Önkormányzat és a Turwaller Stammtisch Egyesület tagjai ill. más civil szervezetek odaadó támogatására.

Ennek eredményeként az elmúlt tanévben elkészült iskolánkban a tankönyha, mely a technika-életvitel tantárgyak keretei között nyújt lehetőséget tanulóinknak a háztartási ismeretek elsajátításához, hagyományos egészséges ételek elkészítéséhez.

A német nyelv a magyarországi németek történelmi hagyományai, szellemi és anyagi kultúrájának megőrzésén túl a nemzeti ünnepeink méltó megünneplése, a magyarságtudat erősítése is fontos feladatunk.

Tanulóink örömmel vesznek részt a település nemzeti ünnepi rendezvényein, megemlékezésein.

Kiemelt feladatunknak tekintjük továbbá a környezeti kultúra fejlesztését, mely cél elérése érdekében szülők, civil szervezetek tagjai pénzt, időt, fáradságot nem sajnálva segítenek a belső környezet esztétikus kialakításában, valamint az iskolaudvar szebbé, barátságosabbá tételében.

Természetesen a hétköznapiakban adódnak nehézségek is, hiszen iskolahasználók, fenntartók, működtetők, mindannyian tanuljuk új feladatainkat. A szűkös körülmények megnehezítik mindennapjainkat, de az elmúlt tanév bizonyítja, hogy jó szervezéssel, az intézményen belüli jó együttműködéssel, kellő toleranciával az átmeneti nehézségek áthidalhatók.

A 2012/13-as tanévben 12 tanulócsoportban 252 gyermeket oktattunk. 2013. szeptemberétől 66 elsős kezdi meg iskolánkban tanulmányait. A beiratkozók száma legmerészebb álmainkat is felülmúlta. Erre az eredményre pedig nagyon büszkék vagyunk. Mi úgy gondoljuk, hogy ez a siker a 20 éves múlttal rendelkező iskolánkban zajló magas színvonalú oktató-nevelő munka

eredménye, valamint a szülőkkel való jó kommunikáció, a mindig friss hírekkel jelentkező, programokról, rendezvényekről szóló képekkel színesített honlapunknak köszönhető.

És persze azoké a versenyeké, rendezvényeké, ahol iskolánk tanulói mindig hallatnak magukról.

A jövő pedig?

Ezen az úton szeretnénk tovább haladni.

Kérem a helyi Képviselő-testület tagjait, és minden segítőt, támogatót, hogy továbbra is legyenek partnereink iskolánk fejlesztésében, tanulóink nevelésében, oktatásában, segítsenek bennünket nemzeti- és nemzetiségi identitásunk megőrzésében, átadásában.

Hiszen

„Ha elfeledjük hagyományainkat, lyuk keletkezik az időn, melyen elpereg a múlt.”

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

Biatorbágy, 2013. augusztus 29.

Rack Ferencné ig.

Részlet Biatorbágy Város honlapjáról:

<http://biatorbagy.hu/testvervarosok/herbrechtingen>

„Az 1946-ban Torbágyról, Biáról kitelepített németek (svábok) nem egy helyre telepedtek le, így hamar felmerült az igény arra, hogy találkozzanak egymással. Még a kitelepítés évében a giengeni tornacsarnokban, majd a rákövetkező évben ugyanott zajlottak a nagyobb szabású találkozók, de egyházi zárandoklatokon, házépítésnél és sokféle egyéb módon tartottak egymással kapcsolatot. Ilyen találkozási alkalom volt a torbágyi búcsú vasárnapja. 1959-ben néhányan kezdeményezték, hogy 1960-tól a torbágyi búcsúnapon a találkozókat Herbrechtingenben rendezzék meg, s egyben megalakították a torbágyi búcsú ünneplésének bizottságát. Az elhatározást és tettekre váltását segítette Oskar Mozer, akkori herbrechtingeni polgármester és Rau tartományi képviselője mellett, dr. Leber Lajos, a Magyarországról kitelepített németek vezetője és dr. Steer Márton egykori biai és torbágyi, akkor már hermaringeni községi orvos. A bizottságnak és vezetőjének, Bruckner Ferencnek, valamint Dr. Kelemen Gáspárnak nagy szerepe volt abban, hogy Herbrechtingen (polgármestere ekkor már Peter Kiefner) Biatorbágy fölött védnökséget vállalt 1984-ben, majd 1989-ben partnerkapcsolatról szóló szerződést kötött a két település. A települések közötti külkapcsolatokat illetően egyike volt az elsőnek, mely az elmúlt években fokozatosan mozgalmassá és sokrétűvé vált.”

K i v o n a t
Német Nemzetiségi Önkormányzat Biatorbágy
2011. október 12-én megtartott ülésének
jegyzőkönyvéből
Német Nemzetiségi Önkormányzat Biatorbágy
38/2011.(10.12.)NNÖ. sz.
határozata

A kitelepítési emlékhely megvalósításával kapcsolatos kérdésekről

A Német Nemzetiségi Önkormányzat elképzelése szerint a következő motívumok jelenjenek meg a kitelepítési emlékhelyen: emberalak(ok), szőlő, víz. Mindez terméskő háttérrel, dombormű kivitelben, a hátoldalán rövid történeti áttekintés a be- illetve a kitelepítésről.

Rack Ferencné s.k. Wéber Ferencné s.k.
elnök elnökhelyettes

K i v o n a t
Német Nemzetiségi Önkormányzat Biatorbágy
2011. november 7-én megtartott ülésének
jegyzőkönyvéből
Német Nemzetiségi Önkormányzat Biatorbágy
45/2011.(11.07.)NNÖ. sz.
határozata

A kitelepítési emlékhely megvalósításának előkészítéséről

A Német Nemzetiségi Önkormányzat a Biatorbágy „Funkcióbővítő rehabilitáció” KMOP-2009-5.2.1/B kódszámú Pest megyei településközpontok fejlesztése pályázathoz kapcsolódóan kívánja megvalósítani az 1946. évben tragikus körülmények között elűzött németajkú lakosság emlékhelyét, a Biatorbágy Alsó és Felső Fő utca helyszínrajzán emlékmű létrehozására megjelölt helyen.

A pályázati eljárás megindításához Biatorbágy Város Német Nemzetiségi Önkormányzata kéri Biatorbágy Város Önkormányzatát, hogy tulajdonjogi hozzájárulásával segítse elő a kitelepítési emlékhely létrehozását.

Biatorbágy Nagyközség Képviselő-testülete

115/2005.(06. 02.)Öh. számú

határozata

Biatorbágyi Német Kisebbségi Önkormányzat kitelepítési emlékmű felállítására vonatkozó kérelméről

Biatorbágy Nagyközség Képviselő-testülete megtárgyalta Rack Ferencné, a Német Kisebbségi Önkormányzat Elnökének levelét, amelyben kéri a Képviselő-testület hozzájárulását egy emlékmű felállításához, egy pályázat benyújtása érdekében.

A Képviselő-testület megállapítja, hogy a kérelem – és hiánypótlási felkérés utáni kiegészítése is – adathiányos és így döntéshozatalra nem alkalmas. A Német Kisebbségi Önkormányzat 8/2005.(04.25.)NKÖh. számú határozata nem tartalmazza a szükséges ismeretanyagot, ezen felül nem tartalmazza a pályázat benyújtásának szándékát.

Biatorbágy Nagyközség Képviselő-testülete felkéri a Biatorbágyi Német Kisebbségi Önkormányzat elnökét, hogy készítsen előterjesztést, amely tartalmazza az elfogadtatni szándékozott döntést. A Német Kisebbségi Önkormányzat hozzon határozatot, amely tartalmazza mindazokat a tudnivalókat, amelyek szükségesek az emlékmű létrehozásának megindításához.

Segítségül felsorolunk néhány szempontot, amellyel meghatározható, miit szeretne a Német Kisebbségi Önkormányzat felállítani:

- A felállítandó emlékmű megjelenési formája: figurás szobor, nonfiguratív, egyalakos, többalakos, emléktábla, emlékoszlop?
- Milyen méretű lenne az emlékmű?
- Milyen anyagból készülne? Egy vagy több anyagfajta szükséges hozzá?
- Van-e (ha nincs, készíttessenek) rajz, modell az elképzelés(ek)ről?
- Adtak-e valakinek megbízást a szobor/emlékmű tervezésére, készítésére (ha igen, akkor erről önkormányzati határozatnak kell lenni!)? Ha nincsen megbízás, akkor ki bízta meg Lelkes Márk szobrászt?
- Az emlékmű készítéséhez az önkormányzat hozzájárulása mellett/után építési engedélyt is kell kérni.
- Hová helyeznék el az emlékművet?

Megfontolásra ajánlja a képviselő-testület a következőket:

A kitelepítettek vonata a viaduktokat nem érintette, ezen kívül átépítendő az útcsomópont – minek tennénk oda az emlékművet, amikor esetleg nemsokára át kell

helyezni, nem beszélve arról, hogy országos hatáskörű szerveket is be kellene vonni az engedélyeztetésbe. Az „emlékmű” tehát lehetőleg Biatorbágy Nagyközség Képviselő-testülete tulajdonában álló területen, ilyen pl. a volt vasútállomás, volna elhelyezhető.

Biatorbágy Nagyközség Képviselő-testülete
30/2007. (03. 01.) Öh. sz.
határozata

Kitelepítési emlékhely létrehozásáról

Biatorbágy Nagyközség Képviselő-testülete megtárgyalta a Német Kisebbségi Önkormányzat, Andrész Mátyás és a Biatorbágy Kultúrájáért Alapítvány kezdeményezését kitelepítési emlékhely létrehozásáról.

A Képviselő-testület támogatja kitelepítési emlékhely létrehozását.

A Képviselő-testület megbízza dr. Lelkes Péter alpolgármestert, hogy a javaslattevőkkel együttműködve az alábbiakban meghatározott intézkedéseket tegye meg:

- A helyi Német Kisebbségi Önkormányzat, Német Nemzetiségi Baráti Kör, Biatorbágyi Hagyományőrző Egyesület, Tiefe Wurzeln Alapítvány és a környékbeli települések társadalmi szervezeteinek megkeresése, bevonása.
- A kitelepítésben érintett települések önkormányzatainak, kisebbségi önkormányzatainak bevonása az önkormányzat felkérésével.
- Az elüzetésben kitelepített németajkú lakosságot befogadó német települések megkeresése és kapcsolat létesítése a kint élőkkel.
- A konkrét hely kijelölése, melynél figyelembe kell venni, hogy az emlékhely jól látható és megközelíthető helyen legyen.
- A kijelölt helyre meghívásos pályázat kiírása az emlékhely elkészítésére, melyre helyi, környékbeli vagy Biatorbágyhoz kötődő művészeket lehet felkérni. A beérkezett pályázatokat szakmai és társadalmi zsűri bírálja el.

Felelős: Dr. Lelkes Péter alpolgármester

Határidő: - első beszámolás: 2007. május 15.

Meghívásos pályázati felhívás a németajkú lakosság emlékére tervezett köztéri alkotás megvalósítására (tervezet)

Biatorbágy Város Német Nemzetiségi Önkormányzata .....számú határozatában döntött a németajkú lakosság be- ill. kitelepítésének emlékére létrehozandó emlékhely megvalósításáról.

Az emlékhelyet Biatorbágy Fő utca, Füzes patak mentén kijelölt közterületen kívánja elhelyezni (térkép mellékelve).

A Német Nemzetiségi Önkormányzat tervei szerint az emlékhely nemes anyagból, figurális, életnagyságú emberalakot (alakokat) ábrázoló, szőlő és víz motívumokat magában foglaló szoborkompozíció. Az emlékhely megtervezésére és kivitelezésére a Német Nemzetiségi Önkormányzat meghívásos pályázatot ír ki.

A pályázaton olyan művészeti alkotómunkával foglalkozó természetes vagy jogi személy, képző- és alkotóművész, szobrász vehet részt, aki rendelkezik köztéri referencia alkotással, továbbá vállalkozik a pályázati kiírásban közzétett feladat elvégzésére, és a pályázati kiírás feltételeit magára nézve kötelezőnek fogadja el.

A pályázat nyelve magyar.

A meghívott alkotóművészek:

- 1.....
- 2.....
- 3.....

A pályázat célja:

Méltó emléket állítson az 1700-as években betelepült németajkú lakosságnak, valamint a 250 éves sorsközösségben megélt időszak utáni 1946. évi elűzetésnek.

A kiíró elvárásai, a szobor anyaga, mérete:

- Az emlékhelynek illeszkednie kell az épített- és természeti környezethez.
- Időtálló, mechanikai hatásoknak is jól ellenálló, külön gondozást nem igénylő, tartós anyagból, magas színvonalú művészi kivitelben kell elkészülnie.
- Az alkotás életszerű, részletesen megmunkált legyen, s egyben a helyi németiség népviseletét jelenítse meg.
- A kompozíció emberközeli, alacsony talapzaton álló megoldású legyen.
- A szobor és a talapzat együttes méretének meghatározásához ajánlott a helyszínen személyes megtekintése.

A pályázat tartalmi követelményei, benyújtandó dokumentumok:

- A szobor és talapzat 1:5 léptékben készült, fehér makett terve.
- A kiíró által biztosított helyszínrajzok alapján - a szobor környezetbe való illesztéséhez készített - bírálható látványterv.
- A mű részletes művészeti műleírása.
- A köztéri alkotás műszaki leírása (méretek, anyag, kiviteli technika a szoborról és a talapzatról).

- A megvalósítás munkaterve, ütemezése.
- A megvalósításra vonatkozó részletes költségvetés, árajánlat.
- A pályázó rövid szakmai életútja, elérhetősége, a referenciák listájával.

A szobor tervezett avatása:

2014. június 29. Városünnep Testvérvárosokkal rendezvény keretében, Biatorbágy – Herbrechtingen testvérkapcsolatának 25 éves évfordulóján.

A mű létrehozásához rendelkezésre álló összeg:

Bruttó 6.500.000.- azaz hatmillió-ötszázezer Ft, amely tartalmazza a szoborkompozíció megtervezését, a szobor és talapzatának szakszerű kivitelezését, kihelyezését, anyag- és munkadíját, továbbá a fizetendő ÁFÁ-t együttesen.

A pályázat beadási határideje és helye:

2013. október 31. (csütörtök). 16 óráig,
 Biatorbágy, Város Polgármesteri Hivatalának Ügyfélszolgálatán,
 a Német Nemzetiségi Önkormányzatnak címezve,
 Biatorbágy, Baross G. u. 2/a
 A kiíró a pályázatokat átvételi elismervénnyel veszi át.

Egyéb feltételek:

A pályamunkákat és dokumentációt a Német Nemzetiségi Önkormányzat által felkért 7 tagú bizottság zsűrizi.

Az értékelésben részt vesz a Német Nemzetiségi Önkormányzat tagjain kívül Biatorbágy Város Képviselő-testületének 2 tagja, valamint egy fő helyi művész.

- A mű megvalósítására csak a pályázat pozitív elbírálását, ill. elkészítésére és kivitelezésére vonatkozó szerződés megkötését követően kerülhet sor.
- A kiíró fenntartja magának a jogot, hogy a pályázatot eredménytelennek nyilvánítsa, és emiatt nem ad ki megbízást a megvalósításra.
- A szobor kivitelezésére adandó megbízásról a Német Nemzetiségi Önkormányzat dönt.
 A döntésről 2013. november 22-éig írásban értesíti valamennyi pályázót.
- Egy alkotó több pályaművel is jelentkezhet, de csak olyan eredeti tervvel, amelyekkel más pályázatokon még nem vett részt.
- Az elhelyezéshez szükséges engedélyeket Biatorbágy Város Önkormányzata adja ki.
- A pályázati kiírás formai és tartalmi feltételeinek nem megfelelő, valamint a határidő után érkező pályamunkák nem kerülnek elbírálásra.
- A pályaműveket a pályázató nem küldi vissza, de 2013. november 25 – 29-éig a beadás helyszínén, munkaidőben, igazolás ellenében átvehető.
- Ezt követően az el nem vitt pályaművek őrzéséért a kiíró nem vállal felelősséget.

A pályázattal kapcsolatos további információ:

Rack Ferencné-től, a Német Nemzetiségi Önkormányzat elnökétől kérhető, a 30 337 47 63-as telefonon, vagy az ibolyarack@gmail.com e-mail címen.